

Anita Nair

Vaje v pozabljanju

II

Sumljivo rojenje in lebdenje, pripravljenost na pik. Je to pravi kraj? Kako bi lahko bil? Mogoče se je taksist zmotil ...

Vzdolž vsega hodnika sivo pobarvana vrata. Predpisana siva, ob kateri so umazane, kremasto popleskane stene videti kot razredčen piščančji kari. Mozaična tla so okrušena in umazana. Jak stopa za fantom po hodniku in čuti, kako mu srce z vsakim korakom bolj medli. Zakaj se je odločila priti ravno sem?

“Samo še ena luksuzna soba je. Ampak tista je rezervirana za zdravnika,” reče fant. “On pride in gre, ampak soba je zmerom pripravljena zanj. No, to je tudi zelo dobra soba.”

Fant odklene in odrine vrata. Skoznje bušne val toplega, smrdljivega zraka. Fant prižge luči in ventilator. Jak se razgleda naokrog.

Na enem koncu je postelja, pregrnjena z vzorčasto rjuho iz batika, na njej pa blazina in še ena zložena rjuha. Na steni je ogledalo z leseno poličko. Ob vhodnih

Anita Nair (1966) je v angleščini pišoča indijska pisateljica in pesnica. Doma je iz zvezne države Kerala, kjer je študirala angleški jezik in književnost, danes pa živi in ustvarja v Bangaloreju. Že njena prva knjiga (zbirka zgodb *Satyr of the Subway*) je doživela velik uspeh in ji prinesla študijsko bivanje v Virginia Center for Creative Arts v ZDA. Prvemu romanu *The Better Man*, ki je preveden v več kot dvajset jezikov, je sledil še odmevnejši *Ženski kupe* (2001, slovenski prevod 2005). Anita Nair je prejemnica vrste indijskih književnih nagrad, cenjena je tudi v ZDA in Evropi (roman *Mistress* je bil leta 2008 nominiran za ugledno britansko nagrado Orange). Njena poezija je izšla v samostojnih zbirkah in v več antologijah, piše pa tudi potopise in dramska besedila.

Po romanu *Vaje v pozabljanju* je bil leta 2012 posnet film z enakim naslovom (scenarij je napisala sama avtorica); prejel je državno nagrado za najboljše igrani celovečerec leta.

vratih so še ena vrata. Kopalnica, pomisli z zavestjo, da ga bo streslo, ko bo pozneje pogledal vanjo. In našel majceno milo Medimix in vrečico šampona. Obrabljeno brisačo, umazano vedro in vrč. In stranišče, zaradi katerega bo moral obredno izgnati vse svoje pridobljene ameriške higien-ske standarde, če bo hotel počeniti nadenj.

“Čaj, kavo, mineralno vodo? Gospod! Gospod!” V njegove misli vdre fantov glas. S pričakujočimi očmi stoji pri vratih.

Jak izvleče iz denarnice bankovec za petdeset rupij. Dobro ve, da je napitnina pretirana. Fant zažari. Uporaben bo, Jak ve.

Potovalko položi na nizko leseno mizo. Na drugi strani sobe so še ena vrata. Siva vrata, levo in desno od njih okno. Siva okenska okvirja. Nad glavo mu brni ventilator in meša zrak v tihi sobi. Ampak ta luknja, se znova vpraša, zakaj se je odločila priti prav sem? Kaj je vendar mislila?

Potem fant stopi proti zaprtim vratom in jih odpre s samozavestno kretnjo amaterskega čarovnika, ki potegne zajca iz črnega cilindra.

Izrazit vonj po morju. Bučanje in pljuskanje valov. Slan pršec. Nebo. Vse se nakopiči in butne v sobo. Jak stopi na balkon. Čuti, da se mu noge tresejo. Vidi morje, kot ga je morala ona. In čuti, kako se znana pritajena bolečina vzravna in pretegne mišice. Sem je prišla po sledi nekega spomi-na. Njegovega spomina na to obmorsko mesto, Minjikapuram.

Zdaj začenja razumeti. Opisoval ji je, kako je prvič prišel v Minjikapu-ram, in privlekel na dan edini stavek, ki se ga je spomnil iz svojih dni Perryja Masona: “Tam doli lahko zajameš polna pljuča viharja!”

Naslikal ji je podobo. Njeno presenetljivost, veličastnost. Kako te morje in veter popolnoma prevzameta. Hotela je vse, kar je poznal on. In zato to.

Taksist je pogledal košček papirja, na katerem je imel napisan naslov. “Peljal vas bom v boljši hotel. S kabelsko televizijo in hladilnikom v sobi.”

Odkimal je. “Ne, sem bi rad šel,” je rekel in zapičil kazalec v papir.

Taksist je skomignil. Vsak po svoje, ampak ne krivite mene, če vam ne bo všeč, so govorila njegova ramena.

Taksi so mu naročili v hotelu Madurai. “Voznik je iz tistega konca, tako da bi moral biti sposoben najti naslov, kamor želite,” je rekel receptor.

Jak je prikimal. “Dobro,” je rekel. “To mi bo prihranilo precej časa.”

“Ampak, gospod,” je moškemu radovednost gledala iz oči, “kaj pa je v Minjikapuramu? Zakaj greste tja? Obiskat sorodnike?”

Jak je spomignil. “Raziskovat! Raziskovalno delo pač. Strokovnjak za ciklone sem. In ob tisti obali se dogajajo zanimive reči, ki bi jih rad preučil.”

“A, razumem!” je rekel mož in mu natisnil račun. “Po cunamiju je nekaj znanstvenikov prišlo sem. Bili so na raziskovalni odpravi in namenjeni še naprej proti jugu, so rekli. Ampak saj veste, kaj mislim ...” Pričakujoče je premolknil.

Jak je tiho stal, zavedajoč se, da bo v vsakem primeru moral slišati. “Naravo lahko preučujete, kolikor hočete, pa ne boste mogli nikoli napovedati, kaj bo. Pravzaprav ničesar v življenju ni mogoče napovedati.”

Na to se je Jak spomnil, ko je avto zabil na cesto ob tržnici. Si je mogel misliti, da bo še kdaj prišel sem? Skoraj enaintrideset let je bilo, odkar je prišel v Minjikapuram. Po hrupnem vrvežu v Madrasu se mu je zdel miren in provincialen. Oziral se je po cesti za čim domačim in prepoznavnim. Pa se je spomnil samo avtobusne postaje in vrste trgovin pred njo. In templja na griču.

“Ali ljudje še prihajajo v tukajšnje svetišče?” je vprašal.

“Ne toliko. Zdaj vsi letajo v Tirupati ali Sabarimalo. Pač pa ljudje tod okoli še vedno molijo k Minjikaiyanu un Minjikammalu za blaginjo svojih otrok. Moja žena pride enkrat na leto in vedno zveče s sabo tudi mene. Če gre za otroke, najbrž ni, da bi človek tvegati. Navsezadnje so naši otroci naše bogastvo.”

Voznikova stvarna izjava je bila nekaj, kar je že večkrat slišal. Toda tokrat je premogla ostrino uničujočega noža. Zarezala je vanj in mu z nenadnim obratom razparala trebuh.

Jak je opazoval izložbe trgovin na obeh straneh ceste. Kako domače je bilo vse. V eni aluminijaste posode. V drugi vreče zrnja. Brivnica in stara prodajalna časopisov in steklenic. Ob enem vhodu bale blaga, na kavljih pod stropom obešeni sariji. Lesk zlata iz odmaknjene notranjosti. Vonj po koriandru in kavi, ki polni zrak. Vrsta prodajalcev cvetja z velikanskimi girlandami žametnic in jasmína. Prodajalec z vozičkom, ki v ogromni ponvi cvre pakode. Pod drevesom je sedel drug prodajalec z zbirko živopisnih plastičnih predmetov, razstavljenih na ponjavi, ob njem pa vedeževalec s skobčevko v kletki. Kazalo je, da se v zadnjih treh desetletjih ni kaj dosti zgodilo. To je bilo še vedno mesto, ki je bilo tam po naključju in se ni nikamor premaknilo.

In prav zato je bil Jak sprva zbežan. Zakaj si je sploh želela obiskati Minjikapuram?

Taksi je vozil naprej po cesti ob tržnici, mimo cerkve. Trgovine so se začele redčiti in Jak je zaznal vonj oceana.

“Kako daleč od tod je morje?” je vprašal voznika.

“Za hotelom,” je odgovoril. “Ampak to ni morje, v katerem bi lahko plaval. Obala je nevarna.”

“Vem,” je rekel Jak. “Sem že bil tukaj.”

“Potem mi ni treba reči, da bodite previdni,” je rekel voznik.

“Ne.” Govoril je mirno. Ko bi bil le kdo posvaril Smriti, naj bo previdna.

Ko je taksi ustavil pred grdo, obledelo zgradbo, je vprašal: “Ste pričani, da je to to?” Voznik se je prazno zastrmel vanj, potem pa skomignil. “To je hotel. Nikakor ne primeren za ljudi, kot ste vi. Hočete, da vas odpeljem kam drugam? Poznam enega zelo dobrega ...”

Jak je dvignil roko, da bi ustavil tok besed. Plačal je vozniku in odsunil kovinska vrata. Nekje v tem zanikrnem obmorskem hotelu bom našel prvo sled, je pomislil.

Receptor ga je pustil čakati, ker je vpisoval podatke v vpisno knjigo. Na steni je visel list s podatki. 30. september. Ob eni steni je stala vrsta stolov. Na njih je sedelo nekaj moških in lenobno listalo po različnih delih časopisa. Eden je govoril po mobilnem telefonu.

Čutil je njihove oči na sebi. V grlu ga je peklo od dima njihovih cigaret. Ste bili tukaj, ko se je zgodilo? bi jih rad vprašal. Zadnji teden februarja je bilo. Osemindvajsetega. Se spomnite? Ne bi bili mogli kaj storiti? Kar koli?

Vi, gospod, bi hotel vprašati starejšega moža v kremasti srajci s kratkimi rokavi in dhotiju, ki je bral časopis, vi ste videti kot oče, stari oče; izobražen človek. Ne bi bili morali kaj reči? Jo vprašati, zakaj je tu. Preklete, mar ni to tisto, kar počnemo – vtikamo nos v vse, drezamo in dvomimo o vsem, kar vidimo? Ne bi ji bilo všeč. Mogoče bi vam rekla, da se brigajte zase. Lahko da bi odšla in godrnjala: “Indijci!” Ampak če bi jo bili vprašali ... Mogoče.

Ko je odhajal, je slišal tistega starejšega moškega vprašati uradnika: “Kdo je to? Ni take vrste, kot jih vidimo tukaj.”

Slišal je, kako je uradnik nekaj zamrmral v odgovor.

“Kdo je tisti človek?” je vprašal Jak hotelskega slugo; čutil je, kako ga preiskujoči pogled starejšega moža žge v hrbet.

“Lastnik hotela, dr. Srinivasan, gospod. Vse tu v Minjikapuramu je njegovo. Trgovine. Bolnišnica. Gledališče. Vse. To je zelo pomemben človek.”

Jak je prikimal in hlinil zanimanje. Čutil je, kako se njegove misli spet osredotočajo nanj.

Jak se premakne na stolu in odloži knjigo, ki jo poskuša brati. Že dvajsetkrat je prebral isto vrstico, vendar je ta še zmerom samo niz zlogov brez

smisla. Prižge si cigaro, a ima grenak okus in mu osuši usta. Odloči se, da bo šel na sprehod. Ko gre mimo receptorja, se ta dela, da ga ne vidi. Jak ne razume, od kod sovražnost v njegovem odvrnjenem pogledu. Nobenega smisla nima. Saj se niti ne poznata.

Počasi stopa po cesti. Preden pride do minjikapuramske glavne ulice, je že tema. Pogleda na uro. Četrť čez šest je. Stoji ob robu ceste in se drgne po korenu nosu. Kaj dela tukaj?

Kino je tam, kjer je bil nekoč, pred avtobusno postajo. Jak kupi vstopnico in stopi v zatemnjeno dvorano. Sedež ima na balkonu, čisto zadaj. A dvorana je skoraj prazna, zato sede v prvo vrsto. Nasloni se nazaj, opre noge na parapet pred sabo. Ne spomni se, kdaj je bil nazadnje v kinodvorani.

Appa je rad hodil v kino. Hodili so na večerne predstave – appa, amma in on. To je bila edina slabost, ki si jo je njegov sicer strogi oče dovolil. Amma tega ne bi povedala na glas, a večeri v kinu so jo izjemno osrečevali. Takrat se je oblekla v svilo in si v kito las vpletla jasmín. Po hiši je odmeval njen smeh in za večerjo je skuhala kaj posebnega. Ko je Jak sedel tam in sledil zgodbi o skrbnih možeh in potrpežljivih ženah ter njihovem poplačilu, o pretepenih lopovih in življenju, blagoslovljenem s poštenostjo, se je spraševal, ali je amma v filmih našla upanje, appa pa iskal nekaj drugega – oddih od svojega vsakdana. Beg iz življenja, na katero je bil obsojen. Ali pa je nemara videl v njih banalnost, ki je utrdila njegovo odločenost, da zapusti to življenje.

Pozno ponoči se Jak približa postelji. Je ona spala na njej? Je bila sama? Ali je bil še kdo z njo? Sta si delila to sobo, ki je med svoje zamolklo modre stene ujela morje? Sta se tukaj ljubila? Ljubi bog, moli Jak, daj, da je spoznala, kaj pomeni biti ljubljen narahlo, pazljivo in nežno. Groza tistega, kar se je zgodilo, ne bo nikoli zbledela. Vendar je čisto malo znosnejša, če veš, da jo je nekdo ljubil. In da je znala dati, ne le biti brezobzirno uplenjena in oskrunjena.

S pestjo trešči po steni.

Tega ni mislil storiti, se vrniti tja, kjer se je zgodilo. Poustvariti vsak trenutek, raziskovati in sklepati. Zakaj neki? Smritino stanje se ne bo nič spremenilo, če bo vedel, kako in zakaj.

Ampak česa se Smriti spominja? Vedel je, da mora odkriti genezo tistega krika, vira tiste groze.

III

Nedoločen strah ga vleče globlje in globlje v blodnjak.

Zbudi se drgetajoč, zebe ga. Ledene dlani oklepajo njegove nožne prste.

Smriti je to počela. Podržala roko pod mrzlo pipo, stopila v sobo, odgrnila odejo in ga zgrabila za stopala. Ko ga je vrglo pokonci, se je skrila za posteljo in se trudila zadržati hahljanje, da se ne bi izdala. Če zdaj pogleda, bo tam?

Vetrc z morja je oster. Jak strmi v nebo. Oblaki imajo barvo brušenega jekla. Čuti vonj dežja.

Dolgo je že, odkar je bil nazadnje na polju. Toda od nekdanj je to čutil. Nekakšen nemir v sebi, ki ga opozarja, ko se vetrovi šele zbirajo in zaletavajo drug v drugega. Kitcha, bralec zlih znamenj, zbiralec svaril, opozorilna boja; tako ga je imenoval njegov profesor, samo napol v šali. Tako natančen je bil Kitcha v svojih napovedih. Potem je postal JAK. Guru simuliranih ciklonov. Njegove moči so izginile, intuitivno vedenje ga je zapustilo, ni vedel, da na drugem koncu sveta trpinčijo in uničujejo njegovega otroka. Bil je v svoji obmorski hiši na Floridi in ob zidu natepaval kolegovo ženo.

“To si si že dolgo želela, kajne, ti kurba?” ji je godel v uho. In ona je mrmraje izražala pripravljenost in grizljaje potovala po njegovi rami. Kurba. Pička. Lajdra. S tistim svojim nezmotljivim občutkom je vedel, da ta zagotovo ni kakšna nedolžna punčka, sladka stvarca vrste *mon petit chou*. Da se v umirjeni ženi znanstvenika skriva pokvarjenka, ki jo lahko prikliče na dan samo on s svojimi opolzкими magičnimi besedami: Kurba. Pička. Lajdra.

Je kdo to povedal Smriti? Ta misel se mu izvije iz glave. Zmotovili se iz postelje. Iz potovalke vzame modro kavbojsko srajco in uokvirjeno fotografijo. Sliko zavije v srajco, kot je nekoč zavil njo, in jo vzame s seboj v posteljo.

Nikoli si nisi želel otroka. Strah te je bilo misli, da bi bil oče. V svoje odraslo življenje prinesemo tisto, kar smo se naučili od odraslih, ki smo jih poznali kot otroci. Kako bi ti lahko bil spodoben oče? Groza te je bilo, da ne boš zmogel predanosti, ki jo bo otrok terjal od tebe. Da boš tako ali drugače pustil otroka na cedilu. Tako kot je tvoj oče tebe. Kdo ve, kakšen bi bil ti, ko bi prišel čas? Bi se pokazala prirojena sebičnost? In potem še odgovornost. Kaj si pa vedel o vzgoji otroka?

Toda Nina je ob tvojih strahovih samo odmahnila. “Saj nisi prvi moški, ki bo oče; tudi mene je strah. Ampak to si želim,” je rekla in si pritislila

tvojo dlan na še ploski trebuh. "Tu notri je življenje. Najino življenje. Najin otrok! Samo pomisli, Kitcha!"

Ko se je Smriti rodila, si vso prvo noč strmel v spečega otroka. Svoje-ga otroka. Česa takega nisi še nikoli doživel; kako se ti je srce stopilo in obstalo, ko se je njena drobna peščica sklenila okrog tvojega prsta. Moja. Moja hčerka. Moje življenje.

Kadar se je ponoči zbudila, si jo zavil v staro kavbojsko srajco, mehko od številnih pranj. Menda ji je bila bolj všeč kot otroške stvari z veselimi vzorčki, ki sta jih z Nino kupila v otroški trgovini. In si jo odnesel v dnevno sobo. Nekaj časa si se počasi sprehajal z njo in ji potihoma brundal, potem si sedel na gugalnik ob oknu in jo zazibal v sen. Počasi, čisto počasi, medtem ko se je mehkoba njenega otroškega lička drgnila ob tvoj vrat, ko ti je kožo božala njena mlečna, sladka otroška sapa, ko je vate prenikala toplota njenega telesca. V tistih temnih, samotnih urah osmoze si vedel, da si eno z veseljem in svojim otrokom. Če ji je trepnila veka, si to začutil v utripu svojega srca. Če je njeno dihanje samo za delček trenutka zastalo, je tebi srce obstalo: Moj otrok. Moja hčerka. Moje življenje.

Oči ga pečejo in so težke. Boli ga grlo. Vлага pod licem se širi. Leži v sivini svita, moški, ki ga je pokosila misel: Zakaj se je moralo to zgoditi njej?

Rjuho si potegne do brade, se obrne na bok in poujčka sveženj tkanine.

Neki zvok ga vrže pokonci. Še nikoli ga ni slišal. Še enkrat ga zasliši, ko mu uide iz grla. Nekakšen stok, tih klic nemoči, nergav izraz strahu. In potem, ker ne zmore več biti močan, zajoče. Najprej tiho, dušeč bolečino in tesnobo. Vendar ju ne more več držati v sebi. Trpljenje se iztrga iz njega. Jak joče.

Zjutraj se zbudi z mislijo: Nekdo se bo spomnil. Povprašal bo naokrog. Nekdo bo vedel. Skoči iz postelje in spet pobrska po potovalki. V žepu za dokumente je elektronsko sporočilo, ki ga je natisnil, zložil na štiri dele in pospravil tja. Zdaj ga potegne ven in pogladi na mizi.

Poslala mu ga je dva dni, preden je prišel sem. Smehljajoče se dekle, za njim pa trije fantje. "Očka Jak, to so moji prijatelji. Na sliki manjka še Asha. Vsi, vseh pet skupaj, se lotevamo programa 'reševanja deklice'. Koomaj čakam!" je napisala.

Jak si ogleduje obraze. Kje so zdaj ti otroci? Trije fantje in Asha. Zakaj je niti enkrat niso prišli obiskat? Mogoče krivda. To je lahko razumel. Ker jih ni bilo tam, da bi ji pomagali.

Vendar ga nekaj gloda. Nekakšen občutek nemira zaradi tega popolnega molka. Bilo je nekaj klicev in celo nekaj obiskov. Ampak nobeden od teh na sliki se ni oglasil. In tudi nevidna Asha ne.

Kaj se je zgodilo tu, v Minjikapuramu?

Življenje se je spremenilo. Smritino, in njegovo. Vsaj to zagotovo ve.

Treba bo razvezati vozle. Vozle molka, ki obdajajo dneve pred nesrečo. Toda kako in kje naj najde prvo ohlapno nitko?

IV

Jak previdno odveže vrvico. Razvije časopis in notri leži na bananinem listu masala dosa, ki jo je naročil za zajtrk. Na enem robu je dosa pokapljana s chutneyjem iz rdečega čilija. V Jakovih nosnicah zavalovi mešanica spominov in arom. Cvrčanje testa na rešetki, kupček gheeja, ki se topi in pod katerim postaja testo rjavo in hrustljivo, čebula in čili iz chutneyja, vonj jedi, zavite v bananin list. Jaku se začnejo cediti sline.

Kljub vsemu, tudi če se okrog nas podira svet, nam telo ne bi nikoli dovolilo pozabiti, da smo živi in imamo potrebe. Da je treba potešiti lakoto, pogasiti žejo, zadovoljiti naše želje; da moramo preživeti svoje življenje. Temu se ne da ubežati, pomisli Jak, ko njegova roka požrešno seže in si odtrga košček dose.

Fant plašno strmi v Jakov obraz. "Je v redu? Naročil sem, naj sambhar in chutney zapakirajo posebej!" reče in pokaže na dve plastični vrečki, do vrha polni zelene in rjave tekočine.

Jak prikima. "V redu je. Kaj pa ti? Rekel sem ti, da vzemi še kaj zase. Upam, da si."

Swami se nasmehne. "Naj nalijem kavo?" vpraša in odvije pokrov termovke.

"Kako dolgo že delaš tukaj?" vpraša Jak.

"Nekaj mesecev. Zakaj?"

"Ah, nič," reče Jak in hlini brezbržnost. "Neka znanka je bila v začetku leta tukaj. Pa sem pomislil, če se je mogoče spomniš. Tvojih let je bila. Devetnajst. Iz Bangaloreja je prišla."

Swami zmaje z glavo. "S tistim dekletom so bile neke težave. Policijski primer. Receptorja in hotelskega slugo, ki sta bila takrat tukaj, so poslali v Tuticorin. Ampak zakaj pa? Kaj bi radi vedeli?"

Jak gleda v tla in se trudi, da njegove poteze ne bi ničesar izdale. "Radovednost pač, bral sem o nesreči."

Swami začne pospravljati. "Lahko bi vprašal Chinnathayi. Tukaj dela kot pometaćica. Ona bo vedela, zagotovo. Ona vse ve in vse pozna."

Jak se spomni starejše ženske, ki jo je videl pometati hodnik, in začuti nekaj takega kot rahlo vznemirjenje. Občutek, ki se ga že dolgo ni dotaknil.

"Chinnathayi danes ni prišla v službo," mu pride nazaj povedat Swami.

Kaj pa naj zdaj? se glasno vpraša Jak. Toda Swami ima odgovor: "Zakaj pa ne bi šli v državno bolnišnico, gospod? Vse policijske primere prevzamejo oni."

Ko zdravnik v okrožni bolnišnici stopa proti svoji ordinaciji, ga mimogrede ošine s pogledom. Kljub dolgi vrsti pacientov naroči sestri, naj ga pokliče noter. "Da, da, kako vam lahko pomagam?" zažari in gleda Jaka s pogoltno lakoto jastreba, ki preži na žrtve prometa.

Ko mu Jak pojasni, kdo je, zdravnikove oči ugasnejo. Nasmeh izgine. "Počakajte zunaj, prosim. Kot vidite, imam dolgo vrsto pacientov. Pravzaprav, kaj ko bi raje prišli kak drug dan? Zdaj imam zelo veliko dela," reče in pozvoni sestri.

Toda Jak noče oditi. Sedi tam in vsakič, ko kak pacient odide, napeto strmi skozi špranjo med vrati ter upa, da bo ujel zdravnikov pogled.

"Gola. Zdaj se spomnim. Pred kakim petimi, šestimi meseci je bilo, kajne? Prvi teden marca, če se ne motim. Kako bi lahko pozabil? Kako bi kdor koli lahko pozabil? Vsi smo bili šokirani nad njenim stanjem, ko so jo pripeljali. Saj veste, kako je po navadi ... ko moramo ponesrečencu razrezati obleko, v njenem primeru pa je bilo drugače, nekdo je samo vrgel neko cunjno čeznjo. Očitno je bilo, da v trenutku nesreče ni imela na sebi niti krpice. Človek se vpraša, kaj je vendar počela." Državni zdravnik obrača liste dosjeja pred sabo in z vsakim gibom daje vedeti, kakšen prezir čuti do mlade ženske, ki tako malo da na svojo spodobnost, in do njenega v tujini živečega očeta, ki jo je tako vzgojil.

Gledaš sklonjeno glavo tega moškega in si ga želiš udariti v obraz. O mojem otroku govoriš! Bi bil enako brezčuten, če bi bila tvoja hči? Bi sedel tukaj in takole jasno kazal neodobravanje in mnenje, da "je dobila, kar si je zaslužila"?

In sploh ni bila nesreča. To veš prav tako kot jaz. Plačali so ti, da si dogodek spremenil v nesrečo. Si si s tem denarjem kupil drago uro, ki jo imaš na roki, pa mobilni telefon v žepu, pa avto, ki ga imaš parkiranega zunaj? Prasec!

Stisneš pest in zatreš vzgib, da bi ga zgrabil za srajco in ga treščil ob zid.

“Prosim vas, gospod.” Jak iztisne “gospoda” z vso pohlevnostjo, ki jo spravi skupaj, in upa, da bo vzbudil malo manj zadržan odziv. “Midva, njena mati in jaz, še vedno ne moreva razumeti, kako se je to zgodilo.”

Zdravnik dvigne glavo in pogleda čezenj. “Je njena mati tukaj?”

“Ne.” Jak si obriše čelo s hrbtom roke. “Ne, ni je tukaj.”

“Vidite, to je problem pri vas. Ki ne živite tukaj. Ne razumete, da morajo biti odrasla dekleta z materami. Mislite, da je to Amerika. Pošljete hčer nazaj s polno glavo vseh tistih permisivnih idej, ki jim jih vcepljate na zahodu, ko gre potem kaj narobe, pa za to okrivite Indijo. Slišal sem, da je bila tu z nekim moškim. Sama.”

“Ni bila z enim moškim. Bila je del skupine prostovoljcev v programu neke nevladne organizacije,” poskuša ugovarjati Jak.

Moški skomigne. “Moški, skupina ... Bi bilo kako indijsko dekle tako drzno? Lahko da so bili sošolci, ampak ona je bila sama in kdo ve, kaj se je zgodilo. Sta jo vi in njena mati naučila, kaj se dela in kaj ne? Če vprašate mene, sta kriva vidva. Njena starša.”

Jak vstane s stola. Ne bo sedel tu in poslušal te bedne, pokvarjene kreature, ki mu pridiga o starševski odgovornosti. Pa kaj on ve o njej? Ali o njej? Zanj je samo primer nesreče gole ženske.

“Kako je zdaj z njo?” iznenada vpraša zdravnik.

Jak pomolči. Se zastrmi vanj. Vidi tapkajoče prste, kapljice znoja na njegovem čelu; vidi izmikanje v njegovih očeh, kompromis, ki ga je sklenil s svojo vestjo. Vidi človeka, ki je priredil zapisnik o primeru.

“Saj veste, v kakšnem stanju je bila, ko je odšla od tod. Kaj mislite, da bi se lahko spremenilo?” reče Jak in čuti, kako so se mu ramena povесila.

“Ampak upanje je vse, kar imamo. Mar ne vidiš tega? Moraš verjeti, da je nekje v njej del, ki je še živ. In ji govori, da se bodo stvari spremenile. Pripeljal nam jo bo nazaj. Te misli se moramo oklepiti, Kitcha,” je rekla Kala Chithi s tistim tihim, umirjenim glasom, ki ga je tako dobro poznal in imel rad. Vse njegovo življenje je bil njen glas edini glas razuma.

Dan preden je Jak odšel v Minjikapuram, sta sedela v Smritijini sobi. “Glej to,” je izbruhnil in hotel, naj vidi, kar je videl on. Soba je bila polna vseh mogočih drobnih reči, ki jih je Smriti zbrala v življenju. Razglednic in kamenčkov. Peres in izrezkov iz časopisov. Fotografij in knjig. Ves dan sta ji predvajala glasbo, kakršno je nekoč poslušala. Na eni steni so bile police z njenimi knjigami. Na vseh drugih njene punčke. Punčke iz plastike,

biserovine, kosti, gline, kovine, gume, umetnih vlaken z žametnimi copatki ... Vse Smritijine punčke, ki so bile zadnja štiri leta shranjene na Nininem podstrešju. Ko jih je Smriti pospravila tja, se je Nina pritoževala: "Rada bi jih podarila otroški bolnišnici, a mi ne dovoli. Le zakaj jih hoče obdržati?"

Škatle in škatle punčk od prvega dne do štirinajstega leta in dveh mesecev, ko sta šla Jak in Nina narazen.

Ko je Jak poslal ponje, se je Nini po telefonu zlomil glas: "Kakšna sprevržena zamisel je to, Kitcha? Kaj nameravaš s temi punčkami? S tem ne boš nikomur od nas ... olajšal tega ... spopadanja s to tragedijo."

"Tragedijo! Govoriš kot katera tistih plastičnih žensk v televizijskih poročilih!" je vzkipel Jak. "To je najina hčerka. Ne spopadaš in ne pomirjaš se z njo. Smriti je najin otrok!"

Ko je Nina naslednjič spregovorila, je bil njen glas miren. "Kaj pa Shruti? Pomisli, kaj bo to pomenilo za Shruti. Se spomniš, da imaš še enega otroka? Pomisli nanjo, Kitcha, zaboga! Niti vprašal nisi po njej!"

Toda Jak je hotel obdati Smriti z vsem, kar je imela rada v svojem nekoč popolnem svetu. V vsaki punčki je bilo bogastvo spominov. Kdo bi vedel, kaj jo bo potegnilo nazaj? Od brce udrto oko, koder svetlih las, oblekica iz gingama, bel gumijast čeveljček ...

"To je tako kot v grobnicah kraljev. Vse, kar je imela rada, vse, kar ji je bilo dragoceno – samo da ona ni mrtva. Veš, kaj delava? Živo jo pokopavava. Poglej vse te punčke." Njegovi prsti so potovali po vrsti mehkih, okroglogličnih lutk. "Njeni otročički, že pri šestih je imela za vsakega ime. 'Jaz bom imela polno hišo otrok,' je govorila in midva z Nino sva se smejala ob misli, da bo najina Smriti postala mama. Si predstavljaš najino Smriti kot mamo, sva se smehljala drug drugemu.

Grozno mi je, ko pomislim, da je Smritijino življenje končano, Kala Chithi. Da ne bo nikoli imela ničesar, kar si je želela ... Nina misli, da sem pozabil na Shruti. Da ona zame ne obstaja. Pa me je v resnici strah že pomisliti nanjo. Kako naj spet ljubim? Kako naj se spet odprem vsemu temu?"

Strmel je v tla in oči so mu nekako osteklenele; potem je slišal samega sebe reči: "Bolje bi bilo, če bi umrla."

Čakal je, da bo Kala Chithi osuplo zajela sapo. In mu rekla, da je bitje brez srca, nenormalen oče. Kdo bi lahko rekel kaj takega za svojega otroka?

Ko tega ni storila, je dvignil oči in zagledal v njenih samo globoko žalost. Nemara čuti enako? se je vprašal. Da kljub vsej tolažbi in spodbudi, ki mu

ju hoče in mora nuditi, v resnici ni nikakršnega upanja, da bi si Smriti kdaj opomogla.

V mračni sobi je bila Kala Chithi videti še bolj izmozgana kot kadar koli, strnišče na njeni glavi je bilo milijon sivih pikic. "Utrujena si videti," je rekel Jak.

"Saj sem utrujena," je odvrnila. "Utrujena sem od skrbi zate. Mar ne bo tega nikoli konec?"

"O čem govoriš?" se je namrščil.

"Poglej jo, Kitcha. Če je njeno življenje zastalo, je to zaradi nesreče. Kaj pa ti, Kitcha? Tudi ti si zaustavil svoje življenje. Obnašaš se, kot da bi bilo pobrati se in živeti naprej izdajstvo. Nina se bolje spopada s tem kot ti. Kaj počneš s sabo?"

S prsti si je šel skozi lase. "Saj sem v redu. Samo nekaj stvari moram razčistiti, pa bo."

Kala Chithi se je dotaknila njegovega komolca. "Zakaj to delaš, Kitcha?"

"Delam kaj?" Hlinil je, da ne razume.

"Predobro te poznam. Ne skrivaj tega pred mano, Kitcha. Vem, da hodiš na Smritijin kolidž in vrtaš in sprašuješ."

Skomignil je. "Moram vedeti. Ne morem verjeti, da je šlo za neko noro nesrečo!"

"Bi potem laže prenesel?"

"Neka podrobnost je, ki mi ne gre iz glave ..." je obotavlja se rekel Kitcha.

"Kakšna podrobnost?"

"Da so obstajali dokazi o spolni dejavnosti pred nesrečo. Z več kot enim moškim ... Da je moja hčerka, moja Smriti ... Nesreča se je zgodila na plaži. Misliš, da bi se ona ..." Glas se mu je zlomil, da ni mogel nadaljevati misli – dajala dol na plaži z več kot enim moškim kot psica, ki se goni?

Vzravnal se je. "Ne morem sprejeti tega, kar govorijo. Če ji je kdo to storil, mora biti kaznovan." Jak je govoril počasi. "Njen oče sem. Moram poskrbeti, da se krivica popravi."

Starka je sedla k Jaku, svojemu Kitchu. "To ni knjiga ali film, Kitcha. Nihče ne bo živel srečno do konca svojih dni, ko boš nehal igrati maščevalnega očeta, ki terja povračilo!"

"Vem." Zakopal je glavo med roke. "Vem, kakšne bodo ... posledice. Ampak moram ugotoviti, kaj se ji je zgodilo. Znanstvenik sem, Kala Chithi. Po naravi sem tak, da moram raziskovati, poskušati in preizkušati, razumeti."

Jak je čakal, da bo Kala Chithi spregovorila. Da bo zavrnila njegovo trditev o znanstveni potrebi z vzklikom: "To je neumnost!" Ko je dvignil glavo, je na njenem obrazu zagledal skrivljen, zlagan nasmešek neodobravanja.

Medtem ko jo je gledal, je nasmešek izginil. "Kako boš vedel, kdaj odnehati?"

Vstal je. Potreba, da bi šel ven, se je tepla s potrebo, da bi se skril v kak odmaknjen prostor in se zakopal med knjige in dolge stolpce podatkov in grafov.

"Ne vem. Ampak pri znanstvenih raziskavah je pač tako, da se zmeraj končajo z nekakšnim sklepom. Mogoče bom takrat odnehal."

"In Kitcha, kaj boš storil s sklepom, ko prideš do njega?" Jak je zmajal z glavo. "Znanstvenik sem, sem pa tudi oče. Odvisno je, kaj bom odkril. Zdajle ti ne morem ničesar obljubiti, Kala Chithi."

Odšel je iz sobe, globoko zamišljen. Celo Smriti je pozabil požgečkati pod brado kot ponavadi. Zaplesati tam s prsti, češ: "Glej, da se v naslednjih dveh minutah zbudiš, punči, sicer bo očka Jak zelo hud!"

Jak sedi na balkonu svoje sobe in strmi proti obzorju. To je čas, ko se v njem zmerom zbudi bolečina. Za dečka Kitcha je bilo večerno nebo vir upanja, odraslega Kitcha pa napolni samo z utrujenostjo. Še en brezploden dan je mimo.

Chinnathayi je menda izginila, je rekel Swami. "Tudi doma je ni. Šel sem tja pogledat, pa je bila hiša zaklenjena."

"Kaj pa zdravnik? Je bil on takrat tam?" je Jak nenadoma vprašal Swamija. "Zdravnik, ki stanuje tu v hotelu?"

Swami je zmajal z glavo. "On nič ne plačuje. Od časa do časa pride z aparatom za slikanje v Srinivasanovo bolnišnico. Tako da v evidenci ne bo nič. Lahko pa vprašam Doraija v recepciji."

A niti Dorai niti kdor koli drug v hotelu ni imel nič povedati. "Dorai sir mi je celo rekel, naj se brigam zase. Vprašal me je, ali sem v službi pri vas ali v hotelu. In ali hočem obdržati službo ali ne," je rekel Swami. Stal je pri vratih in se izmikal Jakovim očem.

In Jak je vedel, da se tukaj še ena pot konča.

Bilo je, kot bi poskušal plezati po prozorni stekleni steni. Na drugi strani je bila resnica, na tej strani pa megleno oblikovanje domnev.

Na policijski postaji je čakal vse popoldne. Vanj se je zalezla neznana ponižnost. To so bili zaposleni ljudje. On je potreboval njih, zanj so si

morali vzeti čas. Čakal je in vsaka sekunda je bila arašid v železni lupini, ki ga je njegov jezik valjal po ustih in si neznansko želel zasaditi zobe vanj in stisniti.

“Pridite pozneje,” mu je predlagal policist. “Moram poiskati dokumente. Najmanj en teden bom potreboval. Ta teden imamo veliko dela. Jutri je Gandhi Jayanthi, saj niste pozabili? Poslanec pride na proslavo!”

Jak strmi v nebo in se drgne po korenu nosu. Kaj naj zdaj stori? Ve, da bo policijski zapisnik samo potrdil zdravnikovo izjavo. Žrtev nesreče. Ime. Starost. Spol.

Kaj pa drugi? Trije fantje in Asha. Jak potegne izpis elektronskega sporočila iz žepa in si ga znova ogleda.

Čudno, da zdravnik iz okrožne državne bolnišnice reče, da je bila Smriti z nekim moškim. Nihče ne omenja niti drugih dveh fantov niti dekleta. Kje so torej bili, ko se je zgodila nesreča? Kaj pa, če se mu je Smriti zlagala? Ampak zakaj bi se? Saj ni tiste vrste oče, ki bi se skliceval na zakone ali postavljaj pravila. Zmerom sta se lahko o vsem pogovorila. Zakaj bi mu torej lagala?

Jak na hitro vstane. Plastični stol odfrči nazaj, se zatakne v vdolbino v okrušenih mozaičnih tleh in se prekucne. Seže, da bi ga postavil nazaj, potem ga brčne stran. Hčerka leži na hrbtu, morda ne bo nikoli več sedla. Zakaj se potem on tako prizadevno ukvarja s tem trapastim stolom?

Jak z mesta na balkonu, kjer stoji, vidi pas peska za hotelom. Peščeni breg. Se je tam zgodilo? Ali kje tam naprej po obali? Ali mogoče v kakem skritem zalivčku na drugi strani?

Mar ne bo tega samotrpinčenja nikoli konec?

Jak stlači še vedno mokro brisačo v plastično vrečko in zaklene vrata za sabo. Obala je zahrbtna. Ve, da bi samo bedaki in trapasti turisti plavali na odprto morje. Vendar ne more zadržati živali v sebi, ki nemirno hodi sem in tja.

Vrže obleko s sebe in v boksaricah steče v morje. Valovi butajo vanj, a se kljub temu poganja skozi vodovje. To ni prijazni ocean, v katerem plava večino dni v letu. To ni spokojno morje, ob katerem je kdaj užival počitnice. Divje razburkani valovi ga nosijo in mečejo nazaj proti obali. Toda Jak noče nazaj. Ne meni se za opozorila morja. Poznam te enako dobro, kot poznam samega sebe. Misliš, da se te bojim? Zakaj le? Najhujše, kar se lahko zgodi,

se je že zgodilo. Kaj misliš, da mi lahko zdaj storiš, kriči v valove. In potem peščeni šelf pod njegovimi nogami izgine, kot je vedel, da bo. Brezdanja globina. Zdaj je prepuščen sam sebi.

Sam.

Prevedla Maja Kraigher

Roman Anita Nair *Vaje v pozabljanju* bo izšel aprila 2018.